

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz
pt. „Zastosowanie multimedialnego podręcznika Multibook w początkowej nauce
czytania i pisania uczniów klas I szkoły podstawowej
napisana pod opieką naukową prof. zw. dr hab. Stanisława Juszczyka

1. Problematyka rozprawy doktorskiej

Dyskurs edukacyjny jest zjawiskiem specyficznym, uzasadnionym sytuacją dydaktyczną, a kształcenie umiejętności jasnego i sprawnego wypowiedzania się w mowie i w piśmie jest wymaganiem stawianym edukacji. Wprowadzenie komputerów, które jakościowo zmieniają praktykę pedagogiczną może narzucić technologii rolę transformacyjną. Sukces integracji technologii komputerowej z praktyką pedagogiczną zależy w głównej mierze od postrzegania technologii jako agenta zmian edukacyjnych. Zastosowanie mediów w pracy zdalnej, pomimo oczywistych ograniczeń, pozwala zachować ciągłość edukacji. Daje szereg korzyści pod warunkiem zaangażowania wszelkich podmiotów edukacji a przede wszystkim nauczyciela, który dysponując swoimi wielorakimi zasobami był w stanie nawiązać kontakt z dzieckiem.

Dlatego problematyka dysertacji doktorskiej pani mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz jest aktualna i ważna.

Aktualność tematu i jego waga wynikają z faktu bezprecedensowego rozwoju i tempa, z jakim coraz to nowsze i bardziej zaawansowane technologie wkraczają we wszelkie obszary naszego życia, a funkcjonowanie szkół i innowacje edukacyjne z tym związane, nie są dogłębnie zbadane.

Temat dysertacji podjęty przez mgr Ewelinę Majewską Pyrkosz ma charakter oryginalny, ponieważ w Polsce nie podejmowano w zasadzie próby tak szerokiego spojrzenia na rolę technologii informacyjnych w procesie nauczania i uczenia się.

Rozprawa, ze względu na przedmiot badań umiejscowiona jest w pedagogice mediów i uwzględnia wybrane aspekty nowych strategii edukacyjnych.

2. Ocena struktury pracy

Przedstawiona do oceny rozprawa ma tradycyjną konstrukcję, czyli wyraźnie wyodrębniona jest część teoretyczna, metodologiczna i empiryczna. Recenzowana praca liczy 401 stron (333 strony tekstu + 54 stron bibliografii i aneksu). Struktura pracy jest typowa dla prac empirycznych z zakresu pedagogiki, tj. obejmuje cztery części, poprzedzone wstępem. Pierwsza – składa się z trzech rozdziałów. Jest teoretyczną podbudową podjętego problemu badawczego, druga – ma charakter metodologiczny, przedstawia założenia badawcze, trzecia – zawiera prezentację wyników i ich interpretację, a czwarta – Autorską Metodę 3M, czyli metodę czytania i pisanania z wykorzystaniem multimedialnego podręcznika Multibook.

Pracę zamyka Podsumowanie, zawierające wnioski z badań i dyskusja. Ukazano tu odpowiedzi na pytania badawcze z weryfikacją hipotez. Proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami pracy zostały w miarę zachowane. Strukturę pracy należy uznać za poprawną. Zawartość tematyczna poszczególnych rozdziałów jest zgodna z tytułami.

Omówię zatem poszczególne części pracy.

Rozdział pierwszy jest wprowadzeniem we współczesne problemy edukacji. Zawarte są tu dywagacje dotyczące ewolucji technologicznej. Autorka dokładnie omawia rolę nowych technologii w kształtowaniu się kompetencji przyszłości i dostosowaniu edukacji do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Zwraca

uwagę na rolę nowych technologii w dostosowywaniu edukacji do różnorodnych potrzeb uczniów, podkreślając znaczenia indywidualizacji procesu nauczania. Dosyć szczegółowo Autorka charakteryzuje multimedialny podręcznik do edukacji wczesnoszkolnej.

W rozdziale drugim w interesujący, pod względem poznawczym, a zarazem rzeczowy sposób Doktorantka zaprezentowała podstawy teoretyczne współczesnej edukacji. Omówione tu zostały kluczowe- zdaniem mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz- teorie uczenia się, do których zaliczono konstruktywizm, konektywizm i kognitywizm.

W literaturze przedmiotu jako główne teorie nauczania i uczenia się wymienia się teorie behawiorystyczne, poznawczo- procesualne, fenomenologiczne i humanistyczne, W publikacjach poświęconych metodom kształcenia wspieranego technologiami informacyjnymi najczęściej wymienia się obok teorii kognitywistycznej i konstruktywizmu także koncepcję behawiorystyczną.¹

Jawi się zatem pytanie dlaczego pominięto teorie behawiorystyczne?

Kolejny rozdział wieńczy rozważania teoretyczne stanowiące podbudowę badań empirycznych. Autorka dysertacji prowadzi w nim rozważania na temat początkowej nauki czytania i pisania jako fundamentów edukacji. Znalazły się w tym rozdziale ustalenia terminologiczne będące punktem wyjścia do dalszych dyskusji. Umożliwienie lepszego zrozumienia procesu nauczania w aspekcie czynionych postępów ułatwiło przedstawienie etapów rozwoju umiejętności czytania i pisania u dzieci. Przedstawiono też w tym rozdziale charakterystykę wybranych metod czytania i pisania ze zwróceniem uwagi na metody nieformalne wykorzystujące podejście polisensoryczne. Zagadnienia zamieszczone w tym rozdziale są kolejnym krokiem do badań i praktycznych działań edukacyjnych, pozwalając zrozumieć znaczenie nauki czytania i pisania jako znaczących elementów rozwoju edukacyjnego dzieci.

Treści w tym rozdziale zostały dobrane umiejętnie, a proporcje ich dawkowania odbiorcy są wyważone.

Po prezentacji kontekstu teoretycznego w rozdziale czwartym Autorka dysertacji dokonała charakterystyki metodologicznych podstaw badań własnych. Treść tego

¹ J.,Bednarek, E. Lubina, *Kształcenie na odległość. Podstawy dydaktyki*, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa 2008.

... Anna Wiktorzak. Eugenia Busłowska. *Teorie nauczania a projektowanie rozwiązań eLearningowych*, *Logistyka*. – 2014, nr 6.

rozdziału ogniskuje się wokół metodologicznych przesłanek podjętych badań, w którym przedstawiono cel badań, problemy badawcze, zmienne, hipotezy oraz zastosowane metody i narzędzia badawcze, a także odnajdziemy w nim charakterystykę badanych osób, opis organizacji i terenu badań.

Układ analizowanego rozdziału odpowiada wymaganiom formalnym. Rozpoczyna go przedstawienie przedmiotu i celów badań. Autorka dysertacji wskazała trzy cele poczynań eksploracyjnych -poznawczy, teoretyczny i praktyczny. Celem poznawczym badań było poznanie opinii nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej na temat skuteczności wykorzystania multimedialnego podręcznika Multibook w procesie nauki czytania i pisania oraz zbadanie ich potrzeb edukacyjnych i dostępności do zasobów metodycznych.

Cele teoretyczne rozprawy dotyczyły zrozumienia podstaw teoretycznych współczesnej edukacji włączając konstruktywizm, konektywizm oraz kognitywizm, które stanowią fundament dla zrozumienia roli technologii w procesie uczenia się.

Celem praktycznym było wypracowanie autorskiej koncepcji metodycznej „Metoda 3M, czyli metodę czytania i pisania z wykorzystaniem multimedialnego podręcznika Multibook w początkowej nauce czytania i pisania uczniów klas I szkoły podstawowej.

Ujęcie przez Doktorantkę problemu badawczego usytuowanego na tle dotychczasowej wiedzy nie budzi wątpliwości. Pokazuje on, iż prawidłowo przedstawiony został zakres i cel badań. Problem badawczy sformułowano w postaci pytania głównego i pytań szczegółowych. Są one zsynchronizowane z głównym problemem badawczym i umożliwiają realizację przyjętych celów badań, tzn. pozwalają zagłębić się w badany problem. Pytania badawcze są sformułowane poprawnie. To samo można powiedzieć o hipotezach -ujętych poprawnie i oddających istotę zagadnień badanych i poddawanych analizom statystycznym i kolejnym eksplanacjom. Kolejno przedstawiono zmienne i wskaźniki –co dobrze uczyniono w tabeli nr 2, s. 87, która oddaje meritum niniejszej pracy. Następnym krokiem był dobór metod, technik i narzędzi badawczych. Do poznawania poglądów zasadne było użycie sondażu-co Doktorantka uczyniła wprowadzając do badań ankietę własnej konstrukcji. Jest owo

narzędzie twórczym wkładem Doktorantki do istniejącego zasobu narzędzi eksploracyjnych- bada jednak tylko deklaracje.

Istotnym elementem każdej pracy eksploracyjnej jest ukazanie terenu badań, doboru i określenia badanej próby, co uczyniono w tej części niniejszej pracy.

Nie mam zastrzeżeń do zawartych w tym rozdziale informacji.

Rozdział piąty ogniskuje się wokół analizy wyników badań przeprowadzonych w ramach realizacji procesu badawczego. Uzyskane wyniki badań Doktorantki dotyczą roli zastosowania multimedialnego podręcznika Multibook w rozwoju umiejętności czytania i pisania uczniów klas pierwszych szkoły podstawowej.

Analizie poddano opinie nauczycieli na temat zaangażowania uczniów podczas korzystania z multimedialnego podręcznika w początkowej nauce czytania i pisania oraz ich opinii na temat skuteczności zastosowania multimedialnego podręcznika Multibook. Analizowano również opinie nauczycieli na temat nowatorskich metod pracy wykorzystywanych w nauce czytania i pisania przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej oraz o dostępności do zasobów metodycznych. Przeprowadzono również analizę wyników uzyskanych podczas badań metodą eksperymentu pedagogicznego, w tym analizę wyników początkowych u uczniów klas pierwszych w ramach przedmiotu badań oraz dokonano weryfikacji równoważności grup. Analiza ta miała na celu zrozumienie poziomu zaawansowania uczniów przed rozpoczęciem interwencji edukacyjnej oraz zapewnienie równości między grupami badawczymi w aspekcie zmiennych. Istotną część omawianego rozdziału dotyczyła roli zastosowania multimedialnego podręcznika Multibook. Autorka dokonała też analizy samooceny umiejętności czytania i pisania uczniów klas pierwszych oraz wywiadów z nauczycielkami edukacji wczesnoszkolnej dotyczących zastosowania multimedialnego podręcznika Multibook w nauce czytania i pisania.

Rozdział szósty poświęcono autorskiej koncepcji początkowej nauki czytania i pisania z wykorzystaniem multimedialnego podręcznika zawierającego „metodę 3M” wykorzystującej multimedialny podręcznik Multibook. Doktorantka prowadziła rozważania dotyczące „metody 3M”z perspektywy współczesnych teorii uczenia oraz uzasadnia zastosowanie metody i dokonuje ocenę wdrożenia tej metody.

Moim zdaniem ten rozdział powinien być umieszczony po części metodologicznej, a ocena wdrożenia metody „3M” mogłaby znaleźć miejsce w podsumowaniu wyników badań.

Widać w rozdziale piątym i szóstym ogromną skrupulatność w gromadzeniu i agregacji danych empirycznych.

Pozytywnie oceniam recenzowaną pracę, gdyż jest to opracowanie ciekawie wpisujące się w rozwijane obecnie badania i analizy dotyczące funkcjonowania mediów w szkole, na różnym poziomie nauczania. Opracowanie dostarczyło nowych wniosków, weryfikujących krążące wśród badaczy domniemania na temat wykorzystywania nowych technologii przez uczniów i nauczycieli.

Na poparcie pozytywnej oceny dysertacji mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz składają się następujące argumenty:

Po pierwsze na uznanie zasługuje zaprezentowana w toku wywodów teoretycznych przedstawionych w trzech pierwszych rozdziałach, w rozdziale dotyczącym koncepcji badań własnych i analiz badawczych, erudycja mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz.

Po drugie należy docenić wybór i problematykę interesującego tematu, który sytuuje się na styku co najmniej dwóch dyscyplin naukowych. Autorka potrafiła oryginalnie wybrać i twórczo zinterpretować bogaty zestaw bibliograficzny dotyczący wyzwań edukacyjnych XXI wieku oraz literatury z zakresu początkowej nauki czytania i pisania będących fundamentem edukacji.

Po trzecie wyważona synteza wiedzy pochodzącej z różnych segmentów pedagogiki medialnej, dydaktyki.

Po czwarte lektura pracy doktorskiej mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz dowodzi znajomości literatury przedmiotu, pokazuje umiejętność krytycznej analizy przywoływanych teorii. Odnajduję tu wiele ważnych danych, poglądów i stanowisk, wyłaniających się z analizowanych publikacji naukowych. Niewątpliwie, cały wykorzystany tu materiał teoretyczny i empiryczny wzbogaca ogólny stan wiedzy na temat funkcjonowania mediów w szkole. Można zauważyć, że wyciągnięte przez Doktorantkę wnioski są na różnym poziomie ogólności.

Trafny wydaje się dobór metody, technik i narzędzi badawczych. Godnym uznania są prezentacja materiału empirycznego i sposób prowadzenia wywodu.

Zabrakło w omawianiu literatury przedmiotu książki „Współczesna edukacja Wielopłaszczyznowość zadań”, Redakcja naukowa Joanna Skibska i Justyna Wojciechowska.

We Wstępie Doktorantka używa słowa „wpływ”, co jest prawomocne przy stosowaniu metod statystycznych pozwalających zbadać zależności między zmiennymi, czego w realizacji procesu badawczego nie wykorzystano. W tej pracy bardziej prawomocnym jest mówienie o roli wykorzystania multimedialnego podręcznika Multibook w procesie nauki czytania i pisania.

Analiza literatury przedmiotu i wyników badań jest przejrzysta i wskazuje, jak badania podjęte w pracy mogą wzbogacić warsztat pracy nauczyciela.

Dokonane tu analizy pokazały rozległą wiedzę doktorantki i biegłość w jej stosowaniu. I to jest mocna strona recenzowanej dysertacji. Świadczy o kompetencjach interpretacyjnych i wiedzy merytorycznej Doktorantki. Sam autorski model jest, moim zdaniem przydatny w edukacji wczesnoszkolnej. Może być inspiracją dla innych nauczycieli

Dysertacja mgr Eweliny Majewskiej Pyrkosz wnosi wkład w wiedzę dotyczącą warsztatu pracy nauczyciela z uczeniem uwzględniającą rozszerzenie korzystania z nowoczesnych technologii.

Po uwzględnieniu mojej pozytywnej oceny we wszystkich kwestiach podlegających recenzji, niniejszym stwierdzam, że Pani mgr Ewelina Majewska Pyrkosz spełnia wszystkie wymagania stawiane rozprawa spełnia warunki określone w art. 13.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 r. nr 65, poz. 595 z późn.zm.).dotyczące nadania stopnia doktora. Zgodnie z moim stanowiskiem, zwracam się do Rady Dyscypliny Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach dopuszczenie p. mgr

Eweliny Majewskiej Pyrkosz do dalszych etapów postępowania i publicznej obrony.

Wnoszę również o wyróżnienie recenzowanej przez mnie rozprawy doktorskiej.

Mimożycie Wacław - Cholewa